

Mirosław STRÓŻYŃSKI ¹

ĆWICZENIA OBRONNE „GOTOWOŚĆ 2017” – JAKO ELEMENT PRAKTYCZNEGO PRZYGOTOWANIA FORMACJI OBRONY CYWILNEJ DO ZWALCZANIA ZAGROŻEŃ LOKALNYCH W CZASIE WOJNY

Słowa kluczowe: *ćwiczenia, gmina, formacje Obrony Cywilnej, gotowość, zagrożenie chemiczne, ochrona ludności, ratownictwo, służby, Służba Więzienna, Straż Gminna, Straż Miejska, zadania obronne*

STRESZCZENIE

Formacje Obrony Cywilnej są jednym z najważniejszych elementów bezpieczeństwa ludności w czasie wojny. Autor przedstawia uwarunkowania rozwoju, przygotowania i perspektywy wykorzystania tych struktur podczas zwalczania lokalnych zagrożeń. Praktyczne aspekty tego zagadnienia omówiono na przykładzie ćwiczeń obronnych „Gotowość 2017”.

Wstęp

Obecne zmiany w relacjach międzynarodowych i konflikty zbrojne w państwach sąsiadujących z naszym krajem zmuszają opinię publiczną do stawiania pytań o stan przygotowań polskiego potencjału obronnego. Śledząc wydarzenia w kraju, opisywane zdawkowo lub szerzej przez środki masowego przekazu odnieść można wrażenie, że aspekt przygotowań niemilitarnych odszedł na dalszy plan. Uczestnicy procesu decyzyjnego w sprawach obronnych, nie przykładają dostatecznej uwagi do odpowiedzi na pytania o stan przygotowania służb ratowniczych, kryzysowych oraz administracji publicznej do działań w warunkach zewnętrznego zagrożenia państwa oraz wojny.

¹ Wydział Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Sztuki Wojennej

W warunkach zagrożenia zewnętrznego państwa oraz wojny wiodącą rolę odgrywają struktury Obrony Cywilnej². Do jej najważniejszych zadań należy:

- ochrona ludności, zakładów pracy, urządzeń użyteczności publicznej, dóbr kultury;
- ratowanie i udzielanie pomocy poszkodowanym w czasie wojny;
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz usuwaniu ich skutków³.

O ile przygotowania natury militarnej charakteryzują się ściśle określoną hierarchią dowodzenia, o tyle struktury Obrony Cywilnej wykazują pewną decentralizację i autonomię działań na rzecz ochrony ludności. Formalnie, zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy centralnym organem administracji rządowej w sprawach obrony cywilnej jest Szef Obrony Cywilnej Kraju, którego powołuje Prezes Rady Ministrów, to jednak terenowymi organami obrony cywilnej są wojewodowie, starostowie, wójtowie lub burmistrzowie (prezydenci miast) i to oni faktycznie w sytuacji zagrożenia dysponują odpowiednim potencjałem osobowo-technicznym. Do zakresu działania szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin należy kierowanie oraz koordynowanie przygotowań i realizacji przedsięwzięć obrony cywilnej przez instytucje państwowe, przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne oraz organizacje społeczne działające na ich terenie.

Szefowie Obrony Cywilnej Gmin powołują terenowe formacje Obrony Cywilnej, które stanowią podstawę potencjału ratowniczego w czasie wojny. Truizmem jest przypominać, że podstawowym zadaniem szefów OC jest ochrona ludności i urzędzeń służących do zapewnienia minimalnych podstaw do przetrwania ludności w warunkach wojny. Powołując formacje Obrony Cywilnej, Burmistrzowie, Wójtowie, Prezydenci Miast uwzględniają charakterystykę i skalę poszczególnych zagrożeń oraz istniejący na terenie miast i gmin potencjał osobowy i materiałowy. Zróżnicowany jest również stan przygotowań formacji OC w poszczególnych gminach. W większości miejscowości formacje te tworzy się w oparciu o sieć jednostek

² Podstawowym aktem prawnym międzynarodowym określającym Obronę Cywilną jest Protokół Dodatkowy I do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r., dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzony w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz.U. 1992, Nr 41, poz. 175). Rzeczpospolita Polska ratyfikowała dokument 19 września 1991. Krajowym aktem prawnym normującym Obronę Cywilną jest ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity, Dz.U. 2004, Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).

³ Art. 137 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. O powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity, Dz.U. 2004, Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).

Ochotniczych Straży Pożarnych, które dysponują pojazdami i niezbędnym sprzętem ratowniczym. Kwestią problematyczną jest to, w jakim stopniu jednostki OSP w stanie wojny będą dyspozycyjne wobec Szefa Obrony Cywilnej Gminy. W analizie uwzględnić należy, że znaczna część jednostek OSP znajduje się w strukturach Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy powstał w 1995 roku. Jego podstawowym celem jest szeroko rozumiana ochrona życia i zdrowia, a także mienia oraz środowiska przez: walkę z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi, działania ratownictwa technicznego, chemicznego a także ratownictwo ekologiczne i medyczne. Podstawowym założeniem w budowie systemu było utworzenie jednolitego układu, skupiającego związane ze sobą różne służby ratownicze tak, aby można było podjąć skuteczne każde działania ratownicze⁴. Dla przykładu: aktualnie w skład wielkopolskiego KSRG wchodzi: Komenda Wojewódzka PSP, Komendy Miejskie i Powiatowe PSP, 43 jednostki ratowniczo-gaśnicze PSP, Szkoła Aspirantów PSP w Poznaniu, Szpital MSW w Poznaniu oraz aż 325 wytypowanych jednostek OSP⁵.

Przyjmując należy że Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy będzie funkcjonował w warunkach wojny, tak długo jak będzie to możliwe. Może zatem dojść do sytuacji, że jednostka z jednej gminy zostanie wezwana do działań na terenie innej gminy, gdyż tak zadysponuje oficer dyżurny na Stanowisku Kierowania Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej. Biorąc pod uwagę to, oraz fakt, że część ze strażaków posiada karty mobilizacyjne do jednostek wojskowych jako żołnierze rezerwy, okazać się może brak kompetentnych zasobów ludzkich. Mowa tu o kierowcach, ratownikach medycznych itp.

Celem badawczym opracowania będzie odpowiedź na pytanie: Jaka jest perspektywa wykorzystania formacji Obrony Cywilnej w warunkach wojny na szczeblu lokalnym. Aby potwierdzić tą hipotezę należy poddać gruntownej analizie poniższe aspekty:

1. Jakie zadania posiadają poszczególne formacje Obrony Cywilnej?
2. W jaki sposób formacje Obrony Cywilnej będą korzystać z gminnych zasobów sprzętu technicznego na potrzeby akcji ratowniczych?
3. Jakie zadania dla Obrony Cywilnej będą wymagały współpracy z innymi służbami i siłami zbrojnymi?

⁴ R. Radkowski, *Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy jako element organizacji ratownictwa i ochrony ludności w Polsce*, [w:] Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Legnicy, nr 14/2015, s. 37.

⁵ Dane Wydziału Operacyjnego Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu.

Przystępując do prac badawczych określić należy metody jakimi będą one prowadzone. *Metoda naukowa rozumiana jest jako ogół czynności i sposobów niezbędnych do rozwiązywania problemów, pisania prac naukowych i oceny ich wyników*⁶.

W opracowaniu zastosowano metodę analizy dokumentów i studium przypadku. „Oceniając jej wartość i zarazem przydatność do danych badań trzeba z pewnością brać pod uwagę to, jakie dokumenty będą przedmiotem badań, gdyż istnieją między nimi istotne różnice, tak z punktu widzenia obiektywizmu zawartych w nich informacji, jak i możliwości ich jednoznacznej interpretacji”⁷. Określenie analiza dokumentów często jest także zastępowane terminem badanie dokumentów. M. Sobocki jak i W. Zaczyński w swoich opracowaniach zaliczają analizę dokumentów do metod badawczych, natomiast inni autorzy, np. Tadeusz Pilch, zaliczają ją do technik badawczych. Ten ostatni definiuje ją w sposób następujący: „Badanie dokumentów jest techniką badawczą służącą do gromadzenia wstępnych, opisowych, także ilościowych informacji o badanej instytucji czy zjawisku wychowawczym. Jest także techniką poznawania biografii jednostek i opinii wyrażonych w dokumentach”⁸. Podsumowując kwestię badania dokumentów, możemy zacytować za K. Żegnałkiem: „Studiując literaturę metodologiczną, trudno jest niekiedy jednoznacznie stwierdzić, czy dany układ czynności badawczych należy zakwalifikować jako metodę, czy też jako technikę badań. Mają z tym problemy nawet doświadczeni metodolodzy”⁹.

Z kolei studium przypadku jest to wszechstronny opis badanego zjawiska, dotyczącego jakiegokolwiek dyscypliny. Natomiast w odniesieniu do nauk o zarządzaniu studium przypadku to szczegółowy opis, zazwyczaj rzeczywistego, zjawiska gospodarczego, np. organizacji, procesu zarządzania, jego elementów lub otoczenia organizacji, w celu sformułowania wniosków o przyczynach i rezultatach jego przebiegu¹⁰.

Gmina Czerwonak położona jest w północno-wschodniej części powiatu poznańskiego. Jest to gmina o charakterze rolniczo-przemysłowym. Sąsiaduje od północy z Gminą Murowana Goślina, od półn.-wsch. z Gminą Pobiedziska, od poł.-wsch. z Gminą Swarzędz, od południa z Miastem Poznań i od zachodu z Gminą

⁶ K. Żegnałek, *Dydaktyka edukacji obronnej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2003, s. 41.

⁷ Tamże, s. 83.

⁸ T. Pilch, T. Bauman, *Zasady badań pedagogicznych*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2001, s. 98.

⁹ K. Żegnałek, *Dydaktyka...*, op. cit., s. 42.

¹⁰ W. Grzegorzczak, *Studium przypadku jako metoda badawcza i dydaktyczna w naukach o Zarządzaniu*, Łódź 2011, s. 10.

Suchy Las. Lokalną wspólnotę samorządową tworzą mieszkańcy 17 wsi zlokalizowanych na jej terytorium. Mimo, że Gmina posiada charakter wiejski to liczba mieszkańców największych miejscowości w Gminie wynosi więcej niż niejedno miasto. Do największych aglomeracji należą: Koziegłowy – ok. 11,5 tys., i Czerwonak – ok. 6 tys.¹¹. Rzeźba terenu gminy jest bardzo urozmaicona, występuje bogactwo form polodowcowych (pagórki, doliny, rynny jeziorne). Zachodnia część Gminy należy do środkowo poznańskiej moreny czołowej, której jedną z kulminacji jest Dziewicza Góra (143 m npm.) Znaczną część terenu Gminy obejmuje park krajobrazowy „Puszcza Zielonka”.

W lutym 2017 roku na posiedzeniu Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego podjęto decyzję o przeprowadzeniu w maju tego roku ćwiczeń obronnych pk. „Gotowość 2017”. Miały być one sprawdzianem dla członków formacji Obrony Cywilnej i oceną zdolności reagowania na zagrożenia powstałe w warunkach działań wojennych¹².

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku Gmina Czerwonak dysponowała następującymi formacjami Obrony Cywilnej:

- drużyną wykrywania i alarmowania;
- drużyną ratownictwa ogólnego;
- drużyną porządkowo-ochronną.

Drużyna Wykrywania i Alarmowania – przeznaczona jest do prowadzenia działań w wyznaczonych miejscach w celu wykrywania zagrożeń i alarmowania ludności gminy. Może również wykonywać zadania ratownicze łącznie z innymi formacjami przeznaczonymi do zadań specjalnych. Drużyna może być użyta do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz do usuwania ich skutków. Podlega Szeffowi Obrony Cywilnej Gminy Czerwonak. Do jej podstawowych zadań należy:

- rozwinięcie posterunku wykrywania i alarmowania (PWA) oraz utrzymanie wydzielanego ze swego składu patrolu do prowadzenia rozpoznania w wyznaczonym rejonie;
- prowadzenie rozpoznania skażeń i rozpoznania ogólnego w pobliżu posterunku lub wyznaczonego rejonu;
- pobieranie próbek materiałów skażonych, wstępne określenie rodzaju i stopnia skażenia oraz przekazywanie tych danych i próbek do ustalonej jednostki laboratoryjnej;

¹¹ Dane Urzędu Stanu Cywilnego w Czerwonaku z dnia 31.12.2016 r.

¹² Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w dniu 23.02.2017 r.

- analiza sytuacji zagrożeń według danych z rozpoznania;
- określenie warunków atmosferycznych w przyziemnej warstwie powietrza;
- alarmowanie zagrożonej ludności za pomocą scentralizowanego systemu alarmowego;
- powiadamianie szefa OC gminy o zagrożeniach i wnioskowanie w sprawie ostrzeżenia ludności;
- przekazywanie szefowi OC gminy informacji o skażeniach, napromieniowaniu, uderzeniach bronią masowego rażenia /BMR/ i innych nadzwyczajnych zagrożeniach ludności;
- utrzymywanie stałej łączności ze Stanowiskiem Kierowania (SK) szefa OC gminy¹³.

Drużyna ratownictwa ogólnego – przeznaczona jest do prowadzenia akcji ratunkowych w obiektach i rejonach, w których znajduje się uszkodzona ludność. Może wykonywać zadania ratownicze łącznie z innymi formacjami przeznaczonymi do zadań specjalnych. Drużyna Ratownictwa Ogólnego może być użyta również do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz do usuwania ich skutków. Do podstawowych zadań drużyny ratownictwa ogólnego należy:

- prowadzenie rozpoznania obiektów i rejonów, w których mają być prowadzone prace ratunkowe;
- wyszukiwanie, wydobywanie i wynoszenie (wyprowadzanie) uszkodzonych ze zniszczonych budynków, miejsc pożarów, zatopień itp.;
- zapewnienie – we współdziałaniu z formacjami przeznaczonymi do zadań specjalnych – uszkodzonym przebywającym w zagruzowanych budowlach dopływu świeżego powietrza oraz wody, żywności, leków i środków opatrunkowych
- organizowanie punktów zbiórki uszkodzonych;
- udzielanie doraźnej pomocy przedmedycznej uszkodzonym;
- tworzenie warunków do wprowadzenia w rejon działania sprzętu technicznego;
- wykonywanie prostych prac zabezpieczających uszkodzone budynki oraz urządzenia techniczne i komunalne, które zagrażają życiu ludzi albo uniemożliwiają lub utrudniają wykonywanie prac ratunkowych;
- oznakowanie i zabezpieczanie wykrytych min i niewypałów;
- powiadamianie szefa OC gminy o zagrożeniach i wnioskowanie w sprawie ostrzeżenia ludności;

¹³ Załącznik nr 2 do Zarządzenia nr 716/III/2015 Wójta Gminy Czerwonak z dnia 27 maja 2015 r.

- utrzymywanie stałej łączności ze Stanowiskiem Kierowania (SK) szefa OC gminy¹⁴.

Drużyna porządkowo-ochronna – przeznaczona jest do prowadzenia działań na terenie gminy związanych z działaniami porządkowymi i ochronnymi. Może również wykonywać zadania ratownicze łącznie z innymi formacjami przeznaczonymi do zadań specjalnych. Drużyna może być użyta do zwalczania klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska oraz do usuwania ich skutków. Do podstawowych zadań drużyny porządkowo-ochronnej należy:

- ochrona ludności, zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury;
- współdziałanie w zwalczaniu klęsk żywiołowych, zagrożeń środowiska i w usuwaniu ich skutków;
- utrzymanie ciągłej łączności z Gminnym Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz z jednostkami współdziałającymi;
- zbieranie i analizowanie informacji o skażeniach, zakażeniach, napromieniowaniu, uderzeniach bronią masowego rażenia i innych zagrożeniach ludności występujących na terenie gminy;
- przekazywanie szefowi OC gminy propozycji zalecanych procedur postępowania i sposobów zachowania się ludności w zaistniałej sytuacji;
- przekazywanie informacji o skażeniach, napromieniowaniu, uderzeniach bronią masowego rażenia i innych nadzwyczajnych zagrożeniach ludności szefowi OC gminy;
- prowadzenie lub zabezpieczenie prac podczas akcji ratunkowej – ewakuacja;
- ratowanie i udzielanie pomocy ludności poszkodowanej w wyniku działań zbrojnych, klęsk żywiołowych i innych podobnych zdarzeń, w tym zagrożeń środowiska;
- nabywanie niezbędnych wiadomości o rodzajach zagrożeń oraz umiejętności praktycznego posługiwania się sprzętem do prowadzenia akcji ratunkowej;
- wykonywanie prostych prac ratowniczych w celu ratowania i udzielania pomocy ludności poszkodowanej;
- udzielanie pierwszej pomocy poszkodowanym i rannym;
- planowanie przedsięwzięć w zakresie ochrony przed skutkami działań zbrojnych zarówno ludności, jak i zakładów pracy i urzędzeń użyteczności publicznej oraz dóbr kultury;

¹⁴ Zarządzenie 25/III/2014 Wójta Gminy Czerwonak z dnia 28 kwietnia 2014 r.

- wykrywanie zagrożeń i stwarzanie warunków do ostrzegania i alarmowania ludności;
- przygotowanie schronów i ukryć dla ludności oraz utrzymanie ich w gotowości do użycia;
- gromadzenie i przechowywanie indywidualnych środków ochronnych dla formacji obrony cywilnej i ludności;
- wyposażenie formacji obrony cywilnej w specjalistyczny sprzęt ratowniczy, przyrządy i aparaturę do wykrywania różnego rodzaju zagrożeń¹⁵.

W mojej opinii tworząc pododdziały Obrony Cywilnej w gminie wzięto pod uwagę zarówno specyfikę zagrożeń, jak i fakt że jednostka będzie zmuszona działać w sposób samodzielny, niezależny od innych służb (które w tym samym czasie będą zaangażowane w działania ratownicze w innym obszarze, nawet poza gminą). To znaczy drużyna wykrywania i alarmowania będzie samodzielnie lokalizować zagrożenia i określać skalę ich oddziaływania na społeczność lokalną. Drużyna ratownictwa ogólnego będzie likwidować to zagrożenie, natomiast drużyna porządkowo-ochronna zabezpieczy miejsce akcji umożliwiając jej prawidłowy przebieg oraz w razie konieczności wspomóże działania związane z ewakuacją ludności.

15 marca 2017 roku odbyła się pierwsza konferencja planistyczna, poświęcona ćwiczeniom obronnym struktur i formacji Obrony Cywilnej na terenie Gminy Czerwonak. Postanowiono, że z upoważnienia Wójta Gminy Czerwonak przygotowanie ćwiczeń powierzono koordynatorowi Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego, natomiast kierownicy jednostek organizacyjnych Gminy udzielił mu wszelkiej pomocy. Poruszono również kwestie zaangażowania służb i straży gminnych w ćwiczenia, a konkretnie które z nich wezmą udział. Podjęto decyzję, że skoro ćwiczenia mają sprawdzić stan przygotowań szefa OC gminy do realizacji zadań w czasie zewnętrznego zagrożenia państwa i wojny, w ćwiczeniach powinny wziąć udział siły i środki znajdujące się w bezpośredniej jurysdykcji szefa OC gminy. Należą do nich: Straż Gminna i formacje Obrony Cywilnej. Z ćwiczeń wyłączono jednostkę OSP znajdującą się w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym, gdyż system ten obowiązuje w czasie pokoju jak i w czasie stanu wojennego. Wysunięto racjonalny wniosek, że w działania ratownicze na terenie większego, pełniącego funkcję miasta stołecznego względem regionu, będą zaangażowane jednostki z sąsiadujących gmin, zadysponowane ze Stanowiska Kierowania Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej, pełniącej jednocześnie funkcję jednostki właściwej dla powiatu poznańskiego. Wobec powyższego ustalono listę uczestników ćwiczeń:

¹⁵ Zarządzenie nr 20 z dnia 18 stycznia 2016 r. Wójta Gminy Czerwonak.

- drużyna wykrywania i alarmowania OC;
- drużyna ratownictwa ogólnego OC (utworzona na bazie OSP Promnice);
- drużyna porządkowo-ochronna OC;
- Straż Gminna w Czerwonaku.

Ustalono, że ćwiczenia odbędą się na terenie największego zakładu, wykorzystującego w swej produkcji niebezpieczne substancje chemiczne (Amoniak). Z tej perspektywy sprawą jasną był udział w ćwiczeniach zakładowej służby ratowniczej, pełniącej w czasie wojny rolę zakładowej formacji przeciwichemicznej OC, podległej bezpośrednio dyrektorowi zakładu¹⁶.

10 maja 2017 roku odbyła się kolejna konferencja planistyczna. Nieoczekiwanie na plan pierwszy wszedł aspekt udziału w ćwiczeniach innych formacji. Powodem tego była pisemna prośba Kierownika Wydziału Ochrony Zakładu Karnego w Kozięłowach o możliwości udziału w ćwiczeniach¹⁷. Ponadto Burmistrz Miasta i Gminy Murowana Goślina również zgłosił chęć udziału w ćwiczeniach. Uczestnicy konferencji pozytywnie odnieśli się do zaproponowanych rozwiązań gdyż Służba Więzienna posiada swój zestaw zadań realizowanych w czasie zewnętrznego zagrożenia państwa oraz wojny. Pensjonariusze Zakładu Karnego w Kozięłowach pracują w zakładzie, na terenie którego miały odbyć się ćwiczenia. Obecny na konferencji Kierownik Wydziału Ochrony Zakładu Karnego przedstawił krótko potencjał Zakładu Karnego i zadania przeznaczone do realizacji. Do ćwiczeń zadysponowano udział 21 funkcjonariuszy. Zadania które mieli wykonać to:

- w momencie zaalarmowania przez Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego o uwolnieniu niebezpiecznych substancji chemicznych, wydzielony pododdział funkcjonariuszy miał uruchomić instalację zapobiegającą rozprzestrzenianiu się chmury gazowej w rejonie jednostki penitencjarnej przez rozmieszczenie kurtyn wodnych;
- dokonanie ewakuacji pensjonariuszy znajdujących się na terenie zakładu pracy do jednostki penitencjarnej przez drugi pododdział;
- spacyfikowanie buntu więźniów, wykorzystujących zaistniałą sytuację przez grupę interwencyjną Zakładu Karnego;
- ugaszenie ognia na terenie jednostki przez drużynę ratownictwa ogólnego (OSP Promnice)¹⁸.

¹⁶ Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzenia Kryzysowego z dnia 15 marca 2017 r.

¹⁷ Pismo Dyrektora Zakładu Karnego w Kozięłowach z dnia 5 maja 2017 r.

¹⁸ Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego z dnia 10 maja 2017 r.

- Ogólnie do udziału w ćwiczeniach zadysponowano:
- Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego – dwie osoby;
 - nietatowy pluton Obrony Cywilnej Gminy Czerwonak, w składzie: drużyna wykrywania i alarmowania, drużyna ratownictwa ogólnego i drużyna porządkowo-ochronna – łącznie 20 ratowników oraz trzy pojazdy;
 - Straż Gminna w Czerwonaku – ośmiu funkcjonariuszy oraz dwa pojazdy;
 - Gminny Magazyn Przeciwpowodziowy;
 - Zakładowa drużyna przeciwchemiczna Obrony Cywilnej – 11 pracowników-ratowników;
 - drużyna ratowniczo-poszukiwawcza Obrony Cywilnej z Murowanej Gośliny – pięciu ratowników oraz pojazd;
 - Służba Więzienna – 21 ratowników.

Ogółem 67 ratowników i sześć pojazdów.

Pozostały sprzęt wydzielony do ćwiczeń pozyskano z Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego (pełniącego jednocześnie funkcję magazynu sprzętu Obrony Cywilnej) to: cztery agregaty prądotwórcze, wytwornica dymu, 10 noszy połowych, osiem masek przeciwgazowych MP-5, cztery ubiory ochronne OP-1.

Kierowanie akcją ratowniczą Szef Obrony Cywilnej Gminy powierzył Kierownikowi Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego¹⁹.

Opracowano również szczegółowy plan ćwiczeń. Cele ogólne ćwiczenia to:

- zgrzywanie uczestniczących zespołów osób do skutecznego przeciwstawiania się współczesnym zagrożeniom przez właściwą ich identyfikację i ocenę;
- utrzymanie poziomu wiedzy oraz umiejętności wymaganych do realizacji zadań obronnych i ratowniczych, zawartych w planach operacyjnych;
- doskonalenie umiejętności współdziałania organów i jednostek organizacyjnych wykonujących zadania obronne;
- doskonalenie umiejętności osiągnięcia gotowości do podjęcia działań przez formacje Obrony Cywilnej;
- utrwalenie realizacji procedur określonych w „Planie Obrony Cywilnej Gminy Czerwonak” i „Planie Operacyjnym funkcjonowania Gminy Czerwonak w czasie zewnętrznego zagrożenia państwa oraz wojny”;
- doskonalenie umiejętności posługiwania się ratowniczym sprzętem technicznym²⁰.

¹⁹ Upoważnienie Wójta Gminy Czerwonak, z dnia 10 maja 2017 r.

²⁰ Plan ćwiczeń „Gotowość 2017”, Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego w Czerwonaku, s. 3.

Jak łatwo zauważyć cele ćwiczeń posiadają zarówno charakter zadań obronnych jak i ochrony ludności. Cel szczegółowy w zakresie obronnym to doskonalenie umiejętności w zakresie realizacji zadań operacyjnych określonych w „Planie Operacyjnym funkcjonowania Gminy Czerwonak w sytuacji zewnętrznego zagrożenia państwa”:

- a) rozpoznawanie, monitorowanie, prowadzenie analiz przebiegu i uwarunkowań kryzysu (w sferze właściwości organu administracji publicznej) oraz formułowanie oceny zagrożeń dla potrzeb decyzyjnych;
- b) sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań obronnych przez podległe i nadzorowane jednostki organizacyjne oraz przedsiębiorców;
- c) zintensyfikowanie szczególnej ochrony obiektów gminnych przez zapewnienie sprawności, ciągłości, terminowości przygotowania i przeprowadzenia szczególnej ochrony tych obiektów zgodnie z właściwościami organów;
- d) uruchomienie systemu stałych dyżurów, alarmowania i informowania oraz opcjonalne powołanie zespołów kryzysowych;
- e) pełne rozwinięcie i uruchomienie pracy na Głównych Stanowiskach Kierowania;
- f) wprowadzenie stanu gotowości obronnej państwa czasu wojny;
- g) przygotowanie do przyjęcia i zabezpieczenia logistycznego pododdziałów ochrony i obrony wydzielonych do prowadzenia szczególnej ochrony obiektów;
- h) wprowadzenie przedsięwzięć przygotowawczych do naprawy lub modernizacji budowli ochronnych i budowy ukryć dla ludności na obszarach zagrożonych;
- i) realizacja przedsięwzięć organizacyjnych związanych z przygotowaniem rejonów i obiektów dla ewakuacji ludności;
- j) ewakuacja ludności z rejonów, w których przebywanie zagrażałoby jej zdrowiu lub życiu do przygotowanych rejonów i obiektów²¹.

Cele szczegółowe dotyczące ochrony ludności w czasie wojny to trening wybranych procedur operacyjnych określonych w „Planie Obrony Cywilnej Gminy Czerwonak”

- a) przygotowanie i zapewnienie działania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach;
- b) ratownictwo przedmedyczne;
- c) wykrywanie i oznaczanie stref niebezpiecznych;
- d) dostarczanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia dla poszkodowanej ludności²².

²¹ Tamże, s. 5.

²² Tamże, s. 6.

Wstępem do ćwiczeń było w dniu 12 maja 2017 roku posiedzenie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego pod przewodnictwem Wójta Gminy Czerwonak i jednocześnie Szefa Obrony Cywilnej Gminy. W trakcie zebrania omówiono tematykę ćwiczeń, podsumowano kwestie organizacyjne i logistyczne²³.

Działania służb gminnych rozpoczęto tego samego dnia popołudniu, kiedy to przećwiczone procedury ochrony ważnych obiektów dla funkcjonowania gminy. Wiodącą rolę w tym zakresie odgrywa Straż Gminna. Było to przedsięwzięcie towarzyszące ćwiczeniom i wynikało z planu rocznego szkoleń tej formacji. Scenariusz ćwiczeń przewidywał wejście na teren urzędu osób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa ludzi i mienia w obiekcie. Zadaniem patrolu było ujęcie sprawców, przeszukanie oraz doprowadzenie ich do jednostki Policji. Zadanie to realizowano we współpracy z grupą interwencyjną, firmy ochrony, która na co dzień sprawuje dozór nad systemami sygnalizowania włamania i napadu w gminnych budynkach użyteczności publicznej²⁴.

Faktyczne ćwiczenia rozpoczęły się w dniu 13 maja na terenie „Zakładów Drobiarskich Koziegłowy”, przy ul. Piaskowej w Koziegłowach. Dzięki życzliwości zarządu firmy na potrzeby ćwiczeń udostępniono teren przedsiębiorstwa. W ćwiczeniach udział wzięła również zakładowa służba ratownicza. Jak wcześniej wspomniano, miejsce manewrów nie zostało wybrane przypadkowo. Zakład w swojej produkcji wykorzystuje niebezpieczne substancje chemiczne.

Przed ćwiczeniami zorganizowano odprawę uczestniczących służb i formacji, wprowadzającą w hipotetyczną sytuację polityczno-militarną:

Cyt. „W dniu 11 maja o godz. 6:00, na terenie całego kraju doszło do serii ataków na obiekty Infrastruktury Krytycznej. Według ustaleń Policji i Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego ataki miały charakter terrorystyczny. Ataków dokonano we wszystkich miastach wojewódzkich. Według danych Rządowego Centrum Bezpieczeństwa dokonano 20 aktów terrorystycznych. O godz. 13:00 Prezes Rady Ministrów na podstawie art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym ogłosił czwarty stopień alarmowy zagrożenia terrorystycznego „Delta”.

W dniu 12 maja o godz. 5:00, doszło do kolejnych ataków o charakterze terrorystycznym na obiekty infrastruktury drogowej i kolejowej, m.in. drogi oraz mosty na głównych rzekach w kraju. Ogólnie przeprowadzono 54 ataki, w tym 4 na terenie miasta Poznań. Atak spowodował paraliż komunikacyjny w kraju. Według

²³ Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego z dnia 12 maja 2017 r.

²⁴ Plan szkolenia Straży Gminnej w dniu 12 maja 2017 r.

informacji służb specjalnych i Policji sprawcami działań były grupy umundurowanych osób bez dystynkcji i symboli przynależności państwowej.

Działania etatowych służb ratowniczych i porządkowych, ze względu na szczupły potencjał, okazały się niewystarczające. O godz. 14:00 Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r. Nr 21, poz. 205, z późn. zm.) i § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie gotowości obronnej państwa, wprowadził stan gotowości obronnej czasu kryzysu. Jednocześnie na wniosek Rady Ministrów dekretem Prezydenta RP wprowadzono na terenie kraju stan wojenny. We wszystkich jednostkach wojskowych podległych Ministrowi Obrony Narodowej wprowadzono pełną gotowość bojową.

O godz. 19:00 Szef Obrony Cywilnej Województwa Wielkopolskiego (Wojewoda) postawił Szefom Obrony Cywilnej powiatów oraz miast i gmin (Starostom oraz Burmistrzom, Wójtom, Prezydentom miast), zadania określone w Planach Operacyjnych oraz Planach Obrony Cywilnej:

- wprowadzenie Stałego Dyżuru w jednostkach samorządu terytorialnego,
- Rozwinięcie i uzyskanie gotowości do działania formacji Obrony Cywilnej,
- Prowadzenie monitoringu zagrożeń ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń typu terrorystycznego i działań dywersyjno-sabotażowych.

W dniu 13 maja wszystkie jednostki Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i Państwowego Ratownictwa Medycznego na terenie powiatu poznańskiego zaangażowane były w likwidację skutków ataków dywersyjnych w Poznaniu. Na terenach Gmin ochronę porządku publicznego przejęły lokalne siły ratownicze i porządkowe podległe szefom Obrony Cywilnej Miast i Gmin²⁵.

Scenariusz ćwiczeń przewidywał rozszczelnienie zbiornika z toksycznymi środkami przemysłowymi wskutek ataku nieokreślonej grupy dywersyjno-rozpoznawczej. Porozowany atak zorganizowali instruktorzy Polskiego Związku Instruktorów Służb Mundurowych. Po ogłoszeniu alarmu (przy pomocy syreny alarmowej) w zakładzie pierwsza do akcji weszła zakładowa służba ratownicza, która niezwłocznie zainstalowała kurtyny wodne mające przeciwdziałać rozprzestrzenianiu się gazu zawierającego substancje chemiczne. Jednocześnie upoważniony przedstawiciel Zarządu firmy poinformował Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego o zdarzeniu. Koordynator GCZK poinformował w trybie aplikacyjnym Stanowisko Kierowania Państwowej Straży Pożarnej oraz zadysponował: drużynę wykrywania

²⁵ Plan ćwiczeń „Gotowość 2017”, Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego w Czerwonaku, s. 11.

i alarmowania Obrony Cywilnej, jako formację podległą bezpośrednio Szefowi Obrony Cywilnej Gminy oraz Straż Gminną.

W pobliżu prowadzonej akcji rozwinięto stanowisko kierowania akcją ratowniczą Wójta Gminy Czerwonak i Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Ochronę stanowiska kierowania Wójta powierzono drużynie porządkowo-ochronnej Obrony Cywilnej.

Drużyna Wykrywania i Alarmowania Obrony Cywilnej otrzymała zadanie rozpoznania terenu pod kątem podejrzanych ładunków oraz odnalezienie w chmurze gazu chemicznego osób poszkodowanych wskutek ataku, a następnie ich ewakuację poza miejsce skażenia (fot. 1). Koordynator GCZK powiadomił również oficera dyżurnego Zakładu Karnego. Na terenie jednostki penitencjarnej pierwszym zadaniem było postawienie kurtyn wodnych, jako urządzenia uniemożliwiającego przemieszczenie się do wewnątrz obiektu chmury gazowej Amoniak.

Fot. 1. Drużyna wykrywania i alarmowania Obrony Cywilnej podczas ewakuacji poszkodowanych

Źródło: ze zbiorów p. Ewy Przyczynek.

Straż Gminna zabezpieczyła miejsce zdarzenia wystawiając posterunki na drogach dojazdowych do zakładu. Prowadziła również działania informacyjne o zaistniałym zagrożeniu. Straż miała również zapobiec wejściu w poblizsze miejsce akcji osób postronnych.

Jak wspomniano ważnym aspektem ćwiczeń był udział funkcjonariuszy Służby Więziennej z Zakładu Karnego w Koziegłowach. Ponieważ osadzeni Zakładu

Karnego pracują w „Zakładach Drobiarskich” zadaniem jego funkcjonariuszy było przeprowadzenie pozorowanej ewakuacji osadzonych z miejsca pracy do jednostki penitencjarnej (fot. 2).

Fot. 2. Funkcjonariusze Służby Więziennej realizują zadanie konwoju osadzonych do Zakładu Karnego

Źródło: ze zbiorów Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Drużyna wykrywania i alarmowania wraz z zakładową służbą ratowniczą dokonała rozpoznania terenu pod kątem materiałów wybuchowych. Dokonano również ewakuacji poszkodowanych. Ranni byli ewakuowani do miejsca czasowego schronienia, gdzie pomocy udzieliła im drużyna Obrony Cywilnej z Murowanej Gośliny, która wcześniej zgłosiła swój akces do wzięcia udziału w ćwiczeniach. Miejsce czasowego schronienia stanowił namiot, wyposażony w zapasowe źródło prądu, lampy, nosze dla poszkodowanych oraz torbę ratowniczą R-1. Całość sprzętu została wydzielona z zasobów Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego.

Kolejnym etapem ćwiczeń było przećwiczenie w sposób praktyczny procedury reagowania na bunt osadzonych w Zakładzie Karnym. Na tym etapie reagowano na takie zagrożenia jak: zakłócenia porządku i dewastacja mienia na terenie jednostki oraz wystąpienie pożaru wywołanego przez osadzonych. Ponieważ Zakład Karny w Koziegłowach nie posiada jednostki ochrony przeciwpożarowej należało zadysponować właściwą formacją. Pożar został ugaszony przez drużynę ratownictwa ogólnego.

nego Obrony Cywilnej (dysonującej wozem ratowniczo-gaśniczym – fot. 3). Z kolei bunt osadzonych został sfumiony przez grupę interwencyjną służby więziennej.

Fot. 3. Działania drużyny ratownictwa ogólnego Obrony Cywilnej (OSP Promnice) na terenie Zakładu Karnego

Źródło: ze zbiorów p. Ewy Przyczynek.

Ćwiczenia odbywały się pod opieką merytoryczną instruktorów, członków Polskiego Związku Instruktorów Służb Mundurowych. Wnioski i rekomendacje zostały przedstawione w postaci raportu i omówione na spotkaniu roboczym.

10 czerwca odbyło się posiedzenie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Wójta Gminy Czerwonak podsumowujące ćwiczenia, z udziałem przedstawicieli służb uczestniczących w ćwiczeniach. Podczas spotkania wysoko oceniono poziom umiejętności ratowników i funkcjonariuszy²⁶.

Po pierwsze stwierdzono dobre przygotowanie pod względem umiejętności i posiadanego sprzętu formacje są kompetentne w prowadzeniu działań ratowniczych, nawet w sytuacji tak poważnych zagrożeń jak uwolnienie niebezpiecznych substancji chemicznych.

Formacje Obrony Cywilnej są zdolne do reagowania na poszczególne zagrożenia jednak nie są w stanie sprostać długotrwałym akcjom ratowniczym. Są to

²⁶ Notatki autora sporządzone na spotkaniu podsumowującym ćwiczenia w dniu 10 czerwca 2017 r.

formacje, w których stan osobowy nie przekracza 10 osób. Po przeprowadzeniu kilkugodzinnych działań pododdział powinien zostać zluźniony przez inną grupę ratowników. Dlatego za niezbędne należy uznać konieczność rozbudowy, a w miejscach gdzie nie występują odtworzenie zakładowych formacji Obrony Cywilnej, które przejmą główny ciężar prowadzenia akcji ratowniczych w warunkach wojennych w macierzystych obiektach.

Ćwiczenia wykazały ogromne znaczenie zakładowych służb ratowniczych, które w czasie wojny będą działać jako formacje Obrony Cywilnej. Mimo, że koszty ich utrzymywania są znaczne (zakup sprzętu, szkolenie) to możliwości natychmiastowego reagowania na zagrożenia związane z funkcjonowaniem zakładu są nie do przecenienia. Podjęto zalecenie, aby w kontaktach z przedsiębiorcami zwracać uwagę na zalety powołania zakładowych służb ratowniczych, nawet jeżeli nie jest to wymagane przepisami. Współpraca władz samorządowych z przedstawicielami większych zakładów pracy polegać miałyby w szczególności na pomocy w szkoleniu zakładowych zespołów ratowniczych i wspólnych ćwiczeniach terenowych i zakładowych formacji Obrony Cywilnej.

Ważną rolę podczas ćwiczeń odgrywała Straż Gminna. Ta samorządowa, umundurowana formacja powołana do ochrony porządku publicznego w czasie wojny pozostaje jedyną (poza formacjami Obrony Cywilnej), w pełni dyspozycyjną wobec Wójta, służbą porządkową²⁷. Zwrócono uwagę, że warunkiem efektywnej pracy funkcjonariuszy w czasie akcji ratowniczych jest nieustanne podnoszenie jej kompetencji przez rozbudowę potencjału osobowego i szkolenia. W moim przekonaniu ważną sprawą jest określenie roli Straży Miejskich i Gminnych podczas przeciwdziałania zagrożeniom czasu wojny. Należy również opracować i wdrożyć procedury współpracy obydwu formacji: Straży Gminnej i Obrony Cywilnej.

System łączności podczas działań formacji Obrony Cywilnej oparty jest na łączności bezprzewodowej na bazie radiostacji bazowych i nasobnych. Ćwiczenia wykazały, że niezbędnym jest zapewnienie zapasowego źródła prądu do ładowania baterii tych urządzeń. Stąd też zalecenie o konieczności zakupu dodatkowych agregatów prądotwórczych²⁸.

Kolejny wniosek to istotne znaczenie Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego w aspekcie zabezpieczenia logistycznego akcji ratowniczych, zarówno w czasie pokoju jak i wojny. Magazyn był głównym źródłem pozyskania sprzętu i wyposażenia na potrzeby prowadzenia akcji ratowniczej. Uznano, że nie ma potrzeby utrzymania magazynu wyposażenia członków Obrony Cywilnej i oddziel-

²⁷ Art. 1, art. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Strażach Gminnych.

²⁸ Notatki autora sporządzone na spotkaniu podsumowującym ćwiczenia w dniu 10 czerwca 2017 r.

nie Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego. Podjęto decyzję o utrzymaniu jednej bazy magazynowej w postaci wymaganego ustawą Gminnego Magazynu Przeciwpowodziowego²⁹.

Formacje Obrony Cywilnej mogą działać samodzielnie, jednakże w warunkach wojny formacje te będą współdziałały z siłami zbrojnymi oraz wojskami obrony terytorialnej. Dotyczyć to będzie aspektu funkcjonowania w strefie bezpośrednich działań wojennych. Formacje Obrony Cywilnej będą niosły pomoc, jednakże należy pamiętać, że same będą narażone na działania agresywne ze strony potencjalnego przeciwnika, szczególnie grup dywersyjno-rozpoznawczych. Drużyny Obrony Cywilnej wejdą do akcji po uprzednim zabezpieczeniu terenu przez siły zbrojne i upewnieniu się, że na terenie danego obiektu nie ma przeciwnika. Mimo, iż nie przećwiczono tego aspektu to jednak należy przyjąć że współdziałanie zespołów niosących pomoc i walczących żołnierzy jest niezbędne w procesie ratowania ludności. Jest to oczywiście przesłanka do organizacji odrębnych ćwiczeń w tym przedmiocie.

Podsumowując należy podkreślić, że formacje Obrony Cywilnej stanowią podstawowy filar gminnego potencjału ratowniczego w warunkach wojny. Ćwiczenia udowodniły, że są one zdolne do realizacji szerokiego wachlarza zadań, zarówno w perspektywie likwidacji miejscowych zagrożeń jak i szeroko pojętych działań na rzecz ochrony ludności. Ćwiczenia udowodniły, że członkowie tych formacji odpowiednio przeszkoleni i wyposażeni stanowią istotny komponent całości służb ratowniczych. Warto również pamiętać, że jako formacje niewchodzące w skład Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, posiadają swoistą autonomię organizacyjną, która pozwala działać im na terenie wyłącznie macierzystej gminy. Tworząc formacje Obrony Cywilnej koniecznym jest uwzględnić lokalny potencjał osobowy i techniczny. Drużyny warto budować na bazie istniejących jednostek OSP oraz innych organizacji społecznych zainteresowanych podnoszeniem kompetencji w zakresie niesienia pomocy.

Bibliografia

1. Agopszowicz A., Gilowska Z., *Ustawa o gminnym samorządzie terytorialnym. Komentarz*, Warszawa 1999.
2. Balcerowicz B. (red.), *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2000.

²⁹ Na podstawie art 30 ust. 1, art. 7 ust. 1, pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, art. 19 ust. 1 ustawy z 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, oraz na podstawie art. 8 pkt 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej.

3. Bojar-Fijałkowski T., *Bezpieczeństwo ekologiczne na szczeblu gminnym samorządu terytorialnego – aspekty prawne*, [w:] *Bezpieczeństwo współczesnego świata. Uwarunkowanie bezpieczeństwa narodowego*, Kosman M., Stach W. (red.), Poznań 2013.
4. Dolnicki B., *Samorząd terytorialny*, Zakamycze, Kraków 2006.
5. Dworecki S., *Od konfliktu do wojny*, Warszawa 1996.
6. Dziemianko Z., Kijas A. (red.), *Bezpieczeństwo współczesnego świata. Edukacja i komunikowanie*, Poznań 2013.
7. Izdebski H., *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności*, Warszawa 2003.
8. Kopczeński M. (red.), *Paradygmaty badań nad bezpieczeństwem – zarządzanie kryzysowe w teorii i praktyce*, Poznań 2013.
9. Kurzępa B., *Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z komentarzem*, Kraków–Tarnobrzeg 2010.
10. Pilch T., Bauman T., *Zasady badań pedagogicznych*, Wydawnictwo Akademickie Żak, Warszawa 2001.
11. Radkowski R., *Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy jako element organizacji ratownictwa i ochrony ludności w Polsce*, Zeszyty Naukowe Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Legnicy, nr 14/2015.
12. Sienkiewicz K., *Zarządzanie bezpieczeństwem w samorządach lokalnych*, [w:] *Bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe – aktualne wyzwania*, Włodarczyk M., Marjański A. (red.), Łódź 2009.
13. Szacki J., *Historia myśli socjologicznej*, Warszawa 2011.
14. Wojnarowski J., *Gotowość systemu bezpieczeństwa narodowego*, Warszawa 2010.
15. Żegnałek K., *Dydaktyka edukacji obronnej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2003.

Akty prawne

1. Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r., wraz z Protokołem Dodatkowym I.
2. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz.U. z 2009, nr 178, poz. 1380).
4. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2007 r. Nr 89, poz. 590).
5. Zarządzenie Zarządzenia nr 716/III/2015 Wójta Gminy Czerwonak z dnia 27 maja 2015 r.
6. ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity, Dz.U. 2004, Nr 241, poz. 2416 z późn. zm.).
7. Zarządzenie nr 20 z dnia 18 stycznia 2016 r. Wójta Gminy Czerwonak.

Dokumenty

1. Gminny Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Czerwonak – 2013 r.

2. Plan Działania Obrony Cywilnej Gminy Czerwonak – 2013 r.
3. Plan operacyjny funkcjonowania Gminy Czerwonak w sytuacji zewnętrznego zagrożenia państwa oraz wojny – 2011 r.
4. Plan ćwiczeń „Gotowość 2017” z dnia 10 maja 2017 r.
5. Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego w dniu 23.02.2017 r.
6. Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego z dnia 15.03.2017 r.
7. Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego z dnia 10 maja 2017 r.
8. Protokół z posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego z dnia 10 czerwca 2017 r.
9. Notatki własne autora.

DEFENSIVE EXERCISE "STANDBY 2017" AS AN ELEMENT OF PRACTICAL PREPARATION OF THE CIVIL DEFENSE FORMATION TO FIGHT AGAINST LOCAL DANGERS

Keywords: *training exercises, community, formations of Civil Defense, readiness, chemical hazard, civil protection, rescue, services, Prison Service, Municipal Guard, defensive tasks*

SUMMARY

Formations of Civil Defense is one of the most important elements of population security. Author present the conditions for the development of formations, preparations and prospects to make use to fight against local dangers. The practical aspects of problem exemplified by defensive exercise Standby 2017.